

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
ректор Волинського національного
університету імені Лесі Українки
Анатолій ЦЬОСЬ

«09» квітня 2024 р.

Протокол № 5

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ІСПИТУ ЗАМІСТЬ ЄФВВ

**ДЛЯ УЧАСТІ У КОНКУРСНОМУ ВІДБОРІ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

на основі раніше здобутих рівнів вищої освіти бакалавра (НРК 6),
магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК 7),

**яким надано таке право відповідно до спеціальних умов Правил прийому до
ВНУ імені Лесі Українки в 2024 році**

ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 076 ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ

**освітньо-професійна програма – ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до п.п. 8.3 розділу VIII Спеціальних умов участі у вступній кампанії Правил прийому до Волинського національного університету імені Лесі Українки в 2024 році спеціальними умовами участі у конкурсному відборі на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК6 або НРК7 є участь у конкурсному відборі на навчання за результатами співбесіди з іноземної мови замість ЄВІ та/або фахового іспиту замість Єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ).

Програма фахового іспиту орієнтована на вступників, які вступають на основі документа про раніше здобутий ступінь магістра, ОКР спеціаліста з іншої спеціальності. Фаховий іспит визначає базовий рівень знань вступника і готовність брати участь у вступних випробуваннях для вступу за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля. При успішному проходженні фахового іспиту приймається рішення про здатність вступника до засвоєння відповідної освітньої програми.

Фаховий іспит має на меті перевірку засвоєння теоретичних і практичних знань щодо економічних процесів та закономірностей функціонування та розвитку підприємництва та торгівлі. В процесі фахового іспиту абітурієнт здатний вирішити наступні **завдання**:

- здійснювати економічне діагностування підприємства, аналіз й оцінку підприємницького потенціалу;
- виконувати техніко-економічні розрахунки потреби в ресурсах, рівня їх використання та результатів діяльності;
- здійснювати збирання, обробку, систематизацію і узагальнення інформації про діяльність підприємства та умови його функціонування;
- розробляти стратегію та плани діяльності підприємства в цілому та його окремих підрозділів;
- створювати і налагоджувати внутрішній економічний механізм підприємства, системного проектування управління матеріальними і фінансовими потоками на основі ІТ;
- розробляти та обґрунтувати господарські рішення щодо підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування підприємства;
- здійснювати контроль за ефективністю використання ресурсів і досягненням поставлених завдань;
- аналізувати якість основних груп послуг у ринкових умовах з урахуванням чинної законодавчої бази;
- оцінювати ефективні можливості зовнішнього зростання і організаційно-структурних змін та економічно обґрунтовувати відповідні проекти;
- розробляти та удосконалювати методичний інструментарій і стандарти економічної роботи, проводити наукові дослідження з економіки підприємства, організації торгівлі.

В результаті вивчення відповідних курсів за навчальним планом освітнього ступеня «бакалавр» у вступника формуються наступні **компетенції**:

1) розв'язання складних задач і проблем у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, проведення досліджень та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог;

2) опанування загальними засадами методології наукової та професійної діяльності, набуття інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Зміст вступного випробування ґрунтується на основі чинного законодавства України та вимог кваліфікаційної характеристики (КХ) підготовки фахівців з економіки підприємства та спрямований на перевірку комплексу знань, умінь і компетенцій, які враховані у навчальних програмах.

Абітурієнт повинен:

знати:

- як в рамках кожного, окремо взятого підприємства використовуються конкретні форми прояву в господарській діяльності підприємства економічних законів і закономірностей функціонування і розвитку суспільного виробництва;
- необхідну сукупність теоретичних та практичних знань з економіки підприємства,

менеджменту та маркетингу на сучасному етапі її розвитку в Україні;

- теорію та практику підприємництва, формування та використання виробничого потенціалу, матеріальних, трудових та фінансових ресурсів;
- теоретичні знання з організаційної побудови оптової та роздрібною торгівлі.

вміти:

- аналізувати результати господарської діяльності та знаходити шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства;
- обґрунтовувати ефективні варіанти розміщення торговельного підприємства;
- розробляти стратегію підприємства та оцінювати її ефективність;
- організувати пошук інформації у процесі вивчення бізнес-середовища та привабливості підприємницького клімату;
- формувати пакет документів і реєструвати підприємство;
- визначати ефективність бізнесу.

Програму фахового іспиту розроблено відповідно до Законів України «Про освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>), «Про вищу освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>), Стандарту вищої освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.05.2019 р. (<http://surl.li/eusfx>) та Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/ehcbh>).

Організація фахового іспиту здійснюється на принципах академічної доброчесності, об'єктивності, прозорості та публічності.

НАЗВА ТА ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Тема 1. Основні засади підприємництва

Економіка та її місце в суспільному житті. Складники суспільного виробництва. Сутність підприємництва як форми господарської діяльності.

Поняття підприємства як організаційно виокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Головні напрями діяльності підприємства.

Принципи й механізм реалізації підприємницької діяльності

Тема 2. Структура та управління підприємством

Сутність, основні функції здійснення і види підприємництва. Класична та інноваційна моделі підприємництва. Значення підприємницької діяльності для функціонування ефективної системи господарювання. Види й організаційні форми підприємств.

Господарський кодекс України, його основні розділи та їхній зміст. Статут підприємства. Генеральна тарифна угода. Колективний договір. Інші правові документи, що регулюють окремі напрями діяльності підприємства.

Об'єктивна обумовленість та економічно-соціальна доцільність різних за принципами і цілями об'єднання підприємств та організацій виробничої і невиробничої сфер діяльності. Сучасні форми добровільного та інституційного об'єднання підприємств та організацій.

Особливості підприємства як складної системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями (установами).

Поняття і теоретико-методологічна основа класифікації методів управління. Змістова характеристика економічних, організаційно-розпорядчих і соціально-психологічних методів управління. Організаційні форми реалізації методів управління суб'єктами господарювання різного рівня.

Поняття і параметри організаційної структури управління підприємством (організацією). Основні типи організаційних структур управління: лінійно-функціональні, дивізіон альні, матричні. Принципи та етапи процесу побудови організаційних структур управління виробничими і невиробничими підприємствами. Особливості вибору організаційних структур управління новостворюваних підприємств різних розмірів і форм власності, галузевої належності.

Тема 3. Методи та форми організації діяльності підприємства

Планування як домінуюча функція управління. Специфічні принципи планування (вибір та обґрунтування цілей, системність, безперервність, оптимальність використання ресурсів, збалансованість) Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства.

Сутність стратегічного планування. Місія і стратегічні цілі підприємства. Основні етапи стратегічного планування діяльності підприємства. Методи вибору стратегії. Види загальних стратегій. Конкурентні та функціональні стратегії підприємства. Розвиток системи стратегічного планування та бізнес-планування.

Відмінність тактичного планування від стратегічного. Основний зміст тактичних (середньо- та короткострокових) планів підприємства. Показники тактичних планів, їх класифікація і призначення. Сутність і системи оперативного планування діяльності виробничих підрозділів підприємства. Проблеми вдосконалення тактичного та оперативного планування за умов ринкової системи господарювання.

Тема 4. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства

Економічна суть необоротних активів. Склад і взаємозв'язок засобів виробництва і виробничих фондів. Виробничі фонди як вартісна категорія. Оцінка основних засобів. Видова класифікація основних засобів.

Спрацювання й відтворення необоротних матеріальних та нематеріальних активів. Характеристика процесу відтворення основних засобів. Фізичне (матеріальне) та моральне

спрацювання основних засобів. Амортизація необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів підприємства. Методи амортизації.

Поняття і види нематеріальних активів підприємства. Склад нематеріальних активів. Показники використання основних засобів.

Ефективність використання основних засобів. Виробнича потужність підприємства та методи її визначення.

Поняття оборотних активів підприємства, їх склад та структура. Склад оборотних активів, характеристика виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів.

Нормування та оцінка запасів підприємств. Нормування витрат та розрахунки необхідного обсягу оборотних активів підприємства. Методи розрахунку нормативів оборотних активів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого розрахунку). Обчислення нормативів оборотних активів у виробничих запасах, незавершеному виробництві, залишках готової продукції. Визначення загального нормативу оборотних активів для підприємства. Характеристика методів оцінки запасів підприємства при їх вибутті.

Ефективність використання оборотних активів. Основні показники ефективності використання оборотних активів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту в днях, рентабельність, методика їх обчислення.

Тема 5. Витрати та доходи, як результат діяльності підприємства

Основні показники виробничої програми підприємства. Завдання виробничої програми. Номенклатура та асортимент продукції (послуг). Товарна, валова, реалізована та чиста продукція підприємства.

Поняття, функції і принципи маркетингової діяльності. Основні напрями маркетингової діяльності.

Якість продукції як економічна категорія. Показники якості продукції та їх характеристика. Методи оцінки якості продукції. Поняття і визначення рівня конкурентоспроможності продукції. Забезпечення конкурентоспроможності продукції. Особливості системи стандартизації та сертифікації в Україні.

Фінансова діяльність підприємства. Зміст фінансової діяльності. Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їхня сутність, відмінність між ними. Джерела формування доходу підприємства. Види та характеристика доходів.

Прибуток підприємства, порядок визначення та використання. Рентабельність підприємства. Показники рентабельності.

Ефективність діяльності підприємства. Система показників економічної ефективності виробництва.

Тема 6. Управління персоналом підприємства. Економіка праці

Поняття, класифікація, структура персоналу підприємства. Показники наявності та використання персоналу. Показники руху персоналу.

Планування чисельності працівників на підприємстві. Визначення кількості персоналу та нормування праці. Методи визначення кількості персоналу. Методи визначення витрат робочого часу.

Продуктивність праці та її планування. Чинники підвищення продуктивності праці. Мотивування праці.

Поняття оплати праці. Складові заробітної плати. Основні функції заробітної плати. Тарифна система оплати праці.

Форми заробітної плати. Основні системи оплати праці. Сучасні тенденції у застосуванні форм заробітної плати. Колективні форми організації та оплати праці. Види доплат і надбавок. Основні принципи формування системи преміювання персоналу.

Державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Кондор, 2020. 620 с.
2. Єгорова І.Г., Матукова Г.І., Приймак Н.С. Економіка та організація діяльності підприємств: навч. посіб. Львів: Магнолія. 2019. 330 с.
3. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 728 с.
4. Лазебник Л.Л., Гурочкіна В.В., Слюсарєва Л.В. та ін. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л.Л. Лазебник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 426 с. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/123456789/7699>
5. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навч. посіб. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
6. Маркетинг: теорія і практика: підручник. Луцьк: Волиньполіграф. 2022. 408 с. ISBN 978-617-7843-42-8. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/21558>
7. Маслак О.І., Воробйова Л.Д. Економіка виробничого підприємства. ЦУЛ, 2019. 172 с.
8. Мікроекономіка: методичні вказівки до практичних занять. / О. Павлова, К. Павлов. - Луцьк. ВНУ імені Лесі Українки, 2020. 74 с.
9. Павлов К.В., Данилюк Т.І., Сак Т.В., Бортнік С.М., Лялюк А.М. Економіка підприємства, економіка та організація торгівлі, товарні біржі, теорія і практика підприємництва : збірник тестових завдань на комплексний державний екзамен. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 68 с.
10. Павлов К.В., Данилюк Т.І., Сак Т.В., Бортнік С.М., Лялюк А.М. Економіка підприємства, економіка та організація торгівлі, економіка та організація біржової діяльності, інноваційне та соціальне підприємництво, підприємництво та бізнес культура: збірник тестових завдань на комплексний державний екзамен. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 64 с.
11. Павлов К.В., Павлова О.М.. Формування та регулювання конкурентних відносин на регіональних ринках житла України : монографія. Луцьк : видавництво «Терен», 2019. 542 с.
12. Павлова О. М., Букало Н. А. Ціноутворення: Кукс лекцій для здобувачів освіти спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність денної та заочної форми навчання, освітнього рівня «бакалавр». Луцьк: ПП «Поліграфія», 2022. 92 с.
13. Павлова О. М., Лялюк А. М., Букало Н. А. Вступ до спеціальності: Кукс лекцій для здобувачів освіти спеціальності 075 Маркетинг денної та заочної форми навчання, освітнього рівня «бакалавр». Луцьк: ПП «Поліграфія» 2022. 84 с.
14. Павлова О., Павлов К. Мікроекономіка: методичні вказівки до практичних занять. Луцьк. ВНУ імені Лесі Українки, 2020. 74 с.
15. Павлова О.М. Теорія економічної науки: методичні вказівки до практичних занять. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 35 с.
16. Павлова О.М. Товарна форма організації суспільного виробництва В умовах розвитку національної економіки України (другої половини XVII - кінця XVIII ст.) : монографія. Луцьк : видавництво «Терен», 2019. 480 с.
17. Романюк Р.В. Організаційно-економічний механізм реформування електроенергетичного ринку в регіонах України: монографія Луцьк: Волиньполіграф, 2022. 223 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фаховий іспит проводиться у формі комп'ютерного тестування. Результати фахового іспиту оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника: 1 рівень (високий): 200-180 балів;

2 рівень (середній): 179-160 балів;

3 рівень (достатній): 159-140 балів;

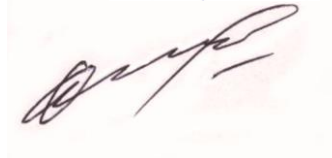
4 рівень (низький): 139-100 балів.

Голова фахової атестаційної комісії

Тетяна ДАНИЛЮК

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ